

Téama

Daonáireamh 2016

Cuspóirí

Go gcuirfear ar chumas an pháiste:

- a bheith ar an eolas maidir leis an daonáireamh a bheidh ann ar an 24 Aibreán 2016
- ceisteanna a chur le tuiscint a fháil ar an Daonáireamh
- tús a chur le foclóir bríoch agus cur síos a dhéanamh ar phróiseas an daonáirimh
- ceisteanna a fhreagairt a léiríonn tuiscint ar phróiseas an daonáirimh

Modheolaíochtaí

- ✓ Réiteach Fadhbanna
- ✓ Foghlaim i gcomhar lena chéile
- ✓ Úsáid a bhaint as an Timpeallacht
- ✓ Foghlaim ghníomhach
- ✓ Scileanna tríd Toilleadh
- ✓ Caint agus Díospóireacht

Scileanna Matamaiticiúla

- ✓ Cuir i bhfeidhm agus Réiteach Fadhbanna
- ✓ Cumarsáid a dhéanamh agus Léiriú
- ✓ Comhtháthú agus Ceangail
- ✓ Réasúnú
- ✓ Cuir i ngníomh
- ✓ Tuiscint agus Athchuidíocht

Tascanna

- Caint agus díospóireacht – dul siar ar smaointe agus coincheapa ó Cheacht a hAon
- Imeacht don rang ar fad – Casadh le Daithí Daonáirimh agus ceisteanna a chur maidir leis an daonáireamh atá ag teacht aníos.
- Obair bheirte – seisiún ceisteanna agus freagraí
- Seisiún díospóireachta – fiosrú a phlé/céimeanna sa phróiseas a scrúdú / Suíochán Te – Daithí Daonáirimh agus ceisteanna a chur maidir leis an Daonáireamh

Teastaíonn

- Tacáil le cúnaimh a thabhairt do pháistí próiseas an Daonáirimh a thuiscint, mar shampla foirm shamplach Daonáirimh, léarscáil na hÉireann
- Acmhainn 2.1 Céimeanna sa Phróiseas Fiosrúcháin
- Acmhainn 2.2 Pictiúr de Dháithí Daonáirimh
- Acmhainn 2.3 Príomhfhocail ceiste
- Acmhainn 2.4 ‘Daithí & Daonáireamh 2016’ ~ Scéal
- Acmhainn 2.5 Cáirte Ceisteanna & Freagraí

Príomhtheachtaireachtaí

- Áireamh oifigiúil é an daonáireamh de dhaonra na tíre.
- Tógann Éire daonáireamh oifigiúil uair amháin gach cúig bliana.
- Glacann gach teaghlach sa tír páirt.
- Baintear úsáid as an eolas le todhchaí níos fearr a phleanáil.
- Cuireann an POS an daonáireamh i gcrích don rialtas.

Comhtháthú agus Nascáil:

Gaeilge: Teanga Labhartha: Caint agus díospóireacht, ceisteanna a chur, ceisteanna a fhreagairt, réasúnú, cuir síos, míniú, comparáid a dhéanamh.....

Drámaíocht: Suíochán Te do Dháithí Daonáirimh agus cinneadh a dhéanamh cé na freagraí a bheadh aige ar cheisteanna na bpáistí

Forbairt Teanga:

Daonáireamh, rialtas, teaghlach, bailigh, ceist, eolas, foirm, iarr, Dé Domhnaigh, Aibreán, daonra, taifead, pleanáil, todhchaí, seiceáil, comhaireamh, tábhachtach, cinneadh.

Measúnú

Beidh na páistí in ann

- cur síos a dhéanamh ar na céimeanna san fhiosrú a rinneadh i gCeacht a hAon
- ceisteanna tábhachtacha a chur ar Dháithí Daonáirimh le tuilleadh a fhoghlaim maidir leis an daonáireamh
- ceisteanna tábhachtacha maidir leis an daonáireamh a fhreagairt
- páirt a ghlacadh sa seisiún suíocháin te ina labhraíonn ‘Daithí Daonáirimh’ maidir le próiseas an daonáirimh

Pointí Airde don Mhúinteoir

Déan nóta i leabhar nótaí d’aon eachtraí tábhachtacha a thugann tú faoi deara, mar shampla páiste a bhfuil deacracht aige/aici na ceisteanna tábhachtacha a chur agus a fhreagairt. Tabhair faoi deara aon pháistí nach dtuigeann na smaointe agus an coincheap taobh thiar den daonáireamh. Tabhair faoi deara freisin aon pháistí go dteastaíonn dúshlán níos mó uathu agus bain úsáid as na moltaí tugtha san obair bhreise.

Obair Bhreise

D’fhéadfadh páistí cur i láthair simplí a chruthú ar na ceisteanna tábhachtacha daonáirimh ar chairt, i leabhar gearrthóg nó ag baint úsáide as bogábhair.

Naisc Bhaile/Scoile

Mar obair bhaile is féidir le páistí iarraidh ar a dtuismitheoirí/caomhnóirí faoin Daonáireamh deireanach. D’fhéadfadh na páistí ceisteanna Daithí a chur sa bhaile. Bheadh sé spéisiúil dóibh fáil amach céard iad go ginearálta na ceisteanna atá ar an bhfoirm.

Nótaí an Mhúinteora - Ceacht a 2

Réamhrá

Plé agus Díospóireacht

- **An cuimhin leat céard a theastaigh uainn sa cheacht deireanach le heolas a fháil ó dhaoine?**

Teastaíonn ceist mhaith a chur.

- **Rinne muid fiosrú sa cheacht deireanach ar ‘Laethanta Breithe’.**
Theastaigh uainn fáil amach “Cé mhéad páistí a bhfuil lá breithe an mhí seo acu?”
Theastaigh uainn ceist a chur. An cuimhin le haon duine cén cheist a chuir muid?

Cén mhí a thiteann do lá breithe inti?

- **Smaoinimis ar na céimeanna inár bhfiosrú. Céard a rinne muid ar dtús... ina dhiaidh sin... ansin...?**

Céim 1: Cuir Ceist

Céim 2: Bailigh an t-eolas

Céim 3: Déan taifead ar an eolas

Céim 4: Taispeáin an t-eolas

Céim 5: Comhairigh gach sraith

Céim 6: Freagair ceisteanna ón graf

Bain úsáid as cártaí móra A4 le gach céim a thaispeáint ar an bpróiseas fiosruithe. Is féidir le seisear seasamh leis na cártaí seo acu in ord agus ag an am céanna is féidir leis na páistí eile sa rang cur síos a dhéanamh ar an bpróiseas (Acmhainn 2.1).

Obair bhreise: Is féidir na céimeanna seo a mheascadh suas agus is féidir leis na páistí na céimeanna a chur in ord nua ag míniú an phróisis ag baint úsáide as an sampla den fhiosrú a rinneadh mar chuid den cheacht deireanach. Déanfaidh na páistí scileanna a fhorbairt sa ghníomhaíocht a bhaineann le caint, plé, réasúnú, tuiscint, cur síos agus míniú...

Gníomhaíocht don Rang Tomlán

- Míniú do na páistí go mbeidh Rialtas na hÉireann ag déanamh fiosrúcháin mhóir ar an Domhnach 24 Aibreán 2016.
- Inis do na páistí gur DAONÁIREAMH an t-ainm atá ar an bhfiosrúchán tábhachtach seo in Éirinn.
- Cuir carachtar nua Daithí Daonáirimh in aithne do na páistí agus beidh sé in ann níos mó a insint do na páistí faoin Daonáireamh [Acmhainn 2.2].

- Spreag na páistí le roinnt ceisteanna a chur ar Dhaithí Daonáirimh a bheidh ina chúnamh dóibh le tuilleadh a fhoghlaim faoin Daonáireamh. Tabhair treoir dóibh le ceisteanna maithe a chur ag baint úsáide as na príomhfhocail cheiste i.e. Cén rud? Cén áit? Cén duine? Cén uair? Cén fáth? Cén chaoi? [Acmhainn 2.3].
- Léigh an scéal ‘Daithí agus Daonáireamh 2016’ do na páistí. Beidh an scéal seo ina chúnamh dóibh tuiscint céard é an daonáireamh [Acmhainn 2.4]
- Déan gach ceann de na príomhcheisteanna as a chéile a phlé leis na páistí. Cuir na ceisteanna in airde sa rang agus an cárta freagra tar éis dóibh gach ceist a phlé [Acmhainn 2.5]. Léigh leis na páistí agus déan cleachtadh ar an gceist seo a chur agus a fhreagairt in éineacht leo. Úsáid tacaí le cúnamh a thabhairt do pháistí an cheist a thuiscint mar shampla foirm an Daonáirimh, léarscáil na hÉireann, féilire d’Aibreán 2016, pictiúirí mar shampla, cruinniú, foirgnimh an rialtais, graf...

Príomhcheisteanna

Céard é an Daonáireamh?

Áireamh de líon na ndaoine sa tír é an daonáireamh.

Faigheann gach teaghlach sa tír foirm Dhaonáirimh agus ní mór gach ceann de na ceisteanna tábhachtacha ar an bhfoirm seo a fhreagairt.

Cá mbíonn an Daonáireamh tógtha?

Tógtar an Daonáireamh ar fud na tíre. Beidh foirm Dhaonáirimh ag gach teach in Éirinn le comhlánú Lá an Daonáirimh.

Cé a chuireann an Daonáireamh i gcrích?

Déanfar gach duine in Éirinn a chomhaireamh Lá an Daonáirimh. Dáileann agus bailíonn foireann daonáirimh (POS) na foirmeacha Daonáirimh. Déantar na freagraí ar gach ceann de na foirmeacha Daonáirimh a sheiceáil agus a chomhaireamh.

Cén uair a bhíonn an Daonáireamh ann?

Bíonn Daonáireamh in Éirinn gach cúig bliana. I mbliana tá Lá an Daonáirimh ann ar an Domhnach, 10 Aibreán.

Cén fáth go mbíonn Daonáireamh ann?

Bíonn Daonáireamh ann le cúnamh a thabhairt do rialtas na hÉireann in aon chinneadh tábhachtach a thógáil agus le pleanáil don todhchaí.

Cén chaoi a gcuirtear an Daonáireamh i gcrích?

1. Dáiltear foirmeacha Daonáirimh ar thithe timpeall mí roimh an Daonáireamh.
2. Oíche an daonáirimh, léann daoine ar fud na tíre na ceisteanna ar fhoirm an daonáirimh agus scríobhann siad na freagraí ar an bhfoirm.
3. Bailítear foirmeacha an daonáirimh ónár dtithe.
4. Déantar foirmeacha an daonáirimh a sheiceáil agus a scanáil isteach i ríomhaire sa Phríomh-Oifig Staidrimh.
5. Cuirtear na freagraí / eolas ar ghraif nó scríobhtar síos iad/é ar liostaí.
6. Léann daoine na graif nó liostaí seo agus scríobhann siad tuairisc.
7. Déanann na daoine atá ag rith na tíre dúinn (an rialtas) cinneadh dár dtír ionas gur áit níos fearr í le maireachtáil inti.

Seisiún Díospóireachta

Sa seisiún seo beidh na páistí ag obair lena chéile le páirteanna den cheacht a phlé:

- Oibríonn na páistí i mbeirteanna – ag tógáil seala an duine le ceisteanna a bhaineann leis an daonáireamh a chur agus a fhreagairt. Is féidir le leideanna ceiste ag úsáid Cártaí Príomhcheisteanna [Acmhainn 2.3] cúnadh a thabhairt do na páistí le ceisteanna a chruthú.
- Cuir Daithí Daonáirimh in aithne uair amháin eile agus cuir ceist ar na páistí cén fáth ar thug sé cuairt ar an seomra ranga inniu i.e. le múineadh do na páistí faoin Daonáireamh.
- Céard iad na príomhcheisteanna a chuir muid ar Dhaithí Daonáirimh maidir leis an Daonáireamh?

Céard? Cen duine? Cén áit? Cén uair? Cén fáth? Cén chaoi?

- Téigh siar ar gach ceist uair amháin eile ag iarraidh ar na páistí cén freagra a bhí ag Daithí Daonáirimh ar gach ceann díobh.
- Síniú méar i dtreo gach cárta ceiste agus freagra atá le feiceáil agus léigh leis na páistí iad.
- Gníomhaíocht gur féidir na páistí sásamh a bhaint as é Daithí a chur sa ‘Suíochán Te’ ~ ligean páiste amháin air/uirthi féin gurb é/í Daithí Daonáirimh agus freagraíonn sé/sí na ceisteanna a chuireann na páistí eile.

Obair bhreise

- Cuir le chéile cur i láthair simplí bunaithe ar na príomhcheisteanna daonáirimh ar chairt, i leabhar gearrthóga nó ag baint úsáide as bogábhair ríomhaireachta.

Naisc Bhaile/scoile

Mar obair bhaile is féidir leis na páistí ceisteanna a chur ar a dtuismitheoirí/caomhnóirí maidir leis an Daonáireamh deireanach a bhí ann agus céard is cuimhin leo faoi.

Spreag na páistí le príomhcheisteanna Daithí a chur orthu siúd atá sa bhaile.

Faigh amach cé na ceisteanna a bhíonn go ginearálta ar fhoirm dhaonáirimh. Déan liosta de na ceisteanna seo ar smeach-chairt.

Déan fiosrú

Cuir Ceist

Bailigh an t-eolas

Déan an t-eolas a thairfead

Taispeáin an t-eolas

Comhairigh gach sraith

Daithí Daonáirimh

Daonáireamh 2016

Daithí agus Daonáireamh 2016

Trathnóna báistí i mí an Mhárta a bhí ann. Bhí Bean Uí Cheallaigh gnóthach ag tabhairt cúnamh do na páistí lena n-obair bhaile. Sa chistin bhí fear an tí ag ullmhú an dinnéir don chlann. Bhuail duine go láidir ar dhoras an tí.

D'oscail Bean Uí Cheallaigh an doras.

"Dia dhuit", a dúirt fear go cairdiúil. "Is mise Daithí Daonáirimh. Táim ag obair don rialtas sa Phríomh-Oifig Staidrimh (POS). Tá eolas tábhachtach agam duit".

"Dhuine uasail", a d'fhreagair Bean Uí Cheallaigh. Chuaigh Daithí Daonáirimh isteach sa teach agus shuígh sé síos. Thug an tUasal Ó Ceallaigh cúpán tae don fhear. Bhailigh an clann timpeall le n-éisteacht leis an méad a bhí le rá ag Daithí. "Cén t-eolas atá agat dúinn, a Dhaithí Daonáirimh?" arsa an tUasal Ó Ceallaigh.

"Is lá an-tábhachtach é Dé Domhnaigh, 24 Aibreán i mbliana mar sin é an lá a bheidh Daonáireamh náisiúnta á thógáil", a d'inis Daithí dóibh.

"Céard é Daonáireamh?" arsa Mícheál Óg.

"Bhuel, a bhuachaill, is comhaireamh é Daonáireamh de dhaonra na tíre - déanfar gach duine a chónaíonn in Éirinn a chomhaireamh ar an lá sin", a mhínigh Daithí.

"IONTACH! Sin go leor daoine", a bheic Mícheál.

"An mbeidh ar gach duine seasamh sa líne le bheith comhairthe ar nós a dhéanann muid ar scoil?" a d'fhiafraigh Áine.

"Ó ní bheidh, a stóirín! Bheadh sé sin i bhfad ró-dheacair. Tá foirm Dhaonáirimh anseo agam do gach teaghlach. Tá liosta ceisteanna ar an bhfoirm atá le freagairt ar an Domhnach, 24 Aibreán", a d'fhreagair Daithí Daonáirimh.

"Beidh spraoi againn. Beidh muid in ann breathnú ar Mham agus Daid ag déanamh a gcuid obair bhaile!" a dúirt Áine agus Mícheál agus iad ag gáire.

"Sea, cinnte. Beidh mise ar ais cúpla lá ina dhiaidh sin leis an bhfoirm chomhlánaithe a bhailiú agus leis an obair bhaile a cheartú" a dúirt Daithí agus é ag gáire. "Tá sé tábhachtach gach ceist a fhreagairt go han-chúramach ar fad agus an fhoirm Dhaonáirimh seo a choinneáil in áit sábhálta".

"Céard a dhéanfaidh tú leis na foirmeacha nuair a bheidh siad bailithe agat?" a d'fhiafraigh Peadar.

"Beidh na foirmeacha atá bailithe ar fud na hÉireann curtha chuig oifig mhór agus déanfar na freagraí ar fad a sheiceáil agus a chomhaireamh. Déanfar graif agus léaráidí ansin leis na torthaí a thaispeáint".

"Obair mhór í sin", arsa Mícheál.

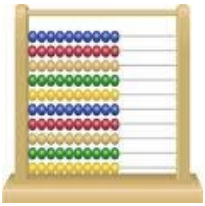
"Is ea. Ach is fiú ar fad é. Baintear úsáid as an eolas bailithe le cúnamh a thabhairt don rialtas toadhchá níos fearr a phleanáil dúinn ar fad. Is féidir linn planáil do scoileanna, ospidéal, córais iompair, don tsláinte agus go leor rudaí eile má tá dóthain eolais againn", a mhínigh Daithí. "Anois, is fearr dom imeacht mar tá tithe eile agam le cuairt a thabhairt orthu. Go raibh maith agaibh as an tae. Beidh mé ar ais an mhí seo chugainn leis an bhfoirm dhaonáirimh a bhailiú".

Oíche Dé Domhnaigh, 24 Aibreán bhailigh clann Uí Cheallaigh timpeall ar an mbord le foirm an daonáirimh a chomhlánú, foirm a bhí coinnithe slán sábháilte acu. Léigh an tUasal Ó Ceallaigh na ceisteanna amach ós ard agus thug gach duine cúnamh len iad a fhreagairt. Scríobh Bean Uí Cheallaigh na freagraí ar fhoirm an daonáirimh. Tháinig Daithí Daonáirimh ar ais an tseachtain dár gcinn chun an fhoirm a bhailiú agus í a thabhairt chuig an bpríomh-oifig staidrimh le seiceáil agus comhaireamh a dhéanamh uirthi leis na foirmeacha ar fad eile ó thimpeall na tíre.

Céard é an Daonáireamh?

Comhaireamh oifigiúil
de líon na ndaoine sa
tír é Daonáireamh.

Cá dtógtar an Daonáireamh?

Beidh foirm Dhaonáirimh

ag gach teaghlach in

Éirinn le comhlánú

Lá an Daonáirimh.

Cé a thógann Daonáireamh?

Foireann daonáirimh (POS) a dháileann agus a bhailíonn na foirmeacha daonáirimh. Déantar na freagraí ar na foirmeacha sin a sheiceáil agus a chomhaireamh.

Cén uair a bhíonn Daonáireamh ann?

Bíonn daonáireamh ann in Éirinn gach cúig bliana. I mbliana is é Dé Domhnaigh, 24 Aibreán, Lá an Daonáirimh.

Cén fáth a bhíonn Daonáireamh ann?

Bíonn Daonáireamh ann le cúnamh a thabhairt do rialtas na hÉireann cinneadh tábhachtach a thógáil agus pleanáil don todhchaí.

